

การศึกษาองค์ประกอบผู้นำด้านศิลปวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาครู

A study of components of leader in arts and culture for student teachers

ธิตี ญาณปรีชาเศรษฐ¹ ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม² ยูวรี ญาณปรีชาเศรษฐ³Thiti Yanprechaset¹ Chaiyos Paiwithayasiritham² Yuwaree Yanprechaset³¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Lecturer, Assistant Professor, Ph.D., Faculty of Education, Slipakorn University,

E-mail: thitiy@hotmail.com

²รองศาสตราจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Lecturer, Associate Professor, Ed.D., Faculty of Education, Slipakorn University,

E-mail: chaiyos.pai@gmail.com

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Lecturer, Assistant Professor, Ph.D., Faculty of Education, Slipakorn University,

E-mail: yuwaree2828@gmail.com

Received: February 9, 2021; Revised: August 25, 2022; Accepted: September 12, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบผู้นำด้านศิลปวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาครู โดยเป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) ตัวอย่างการวิจัย คือ นักศึกษาคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ระดับปริญญาตรี ในภูมิภาคตะวันตก จำนวน 535 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) จำแนกเป็นตัวอย่างการวิเคราะห์ข้อมูลองค์ประกอบเชิงสำรวจ จำนวน 350 คน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน จำนวน 185 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามองค์ประกอบผู้นำด้านศิลปวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาครู การวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย การวิเคราะห์สถิติบรรยาย (Descriptive Statistic) ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง เพื่อบรรยายคุณลักษณะตัวแปรพื้นฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ และวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โดยใช้โปรแกรมลิสเรล (LISREL) ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจผู้นำด้านศิลปวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาครูมีจำนวนองค์ประกอบที่ชัดเจนจำนวน 4 องค์ประกอบ 47 ตัวแปร ประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 1 “อุดมการณ์และการพัฒนาศิลปวัฒนธรรม” มีจำนวน 19 ตัวแปร มีน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง .54 ถึง .80 และมีค่าไอเกนเท่ากับ 25.83 องค์ประกอบที่ 2 “ความคิดสร้างสรรค์” มีจำนวน 10 ตัวแปร มีน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง .50 ถึง .69 และมีค่าไอเกนเท่ากับ 3.11 องค์ประกอบที่ 3 “การเป็นแบบอย่างที่ดี” มีจำนวน 8 ตัวแปร มีน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง .51 ถึง .79 และมีค่าไอเกนเท่ากับ 1.87 และ องค์ประกอบที่ 4 “ทัศนคติ ความรู้ ความเข้าใจ” มีจำนวน 10 ตัวแปร มีน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง .50 ถึง .70 และมีค่าไอเกนเท่ากับ 1.53

2. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันผู้นำด้านศิลปวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาครู พบว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์พิจารณาได้จากค่าไค-สแควร์ ($\chi^2 = .04, df=1, p=0.835$) ซึ่งแตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญ ค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ 1.000 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ .999 และค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือ (RMR) มีเท่ากับ .000 แสดงว่าโมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

คำสำคัญ: การศึกษาองค์ประกอบ ผู้นำด้านศิลปวัฒนธรรม นักศึกษาครู

Abstract

The purposes of this research were to analyze the components of the leader in culture and arts for student teachers. The components were analyzed by Exploratory Factor Analysis and Confirmatory Factor Analysis. Research samples were 535 bachelor's degree students of the Faculty of Education in the universities in the western region. Participants were obtained by cluster sampling method and were divided into two groups: 350 participants for Exploratory Factor Analysis and 185 participants for Confirmatory Factor Analysis. The research instrument was a questionnaire on the components of the leader in culture and arts for student teachers. Data analysis was conducted by descriptive statistics, including percentage, mean, standard deviation, skewness, and kurtosis to describe basic variable characteristics. Exploratory Factor Analysis and Confirmatory Factor Analysis were conducted by LISREL program.

The research results are as follows.

1. The results of the Exploratory Factor Analysis of the leader in culture and arts for student teachers found that there were 4 prominent components and 47 variables. Component 1, "commitment and development of arts and culture" had 19 variables, with component weights between .54 and .80 and eigenvalue of 25.83. Component 2, "creativity," had 10 variables, with component weights between .50 and .69 and eigenvalue of 3.11. Component 3, "good role model" had 8 variables, with component weights between .51 and .79 and eigenvalue of 1.87. Component 4, "attitudes, knowledge, understanding" had 10 variables with component weights between .50 and .70 and eigenvalue of 1.53.

2. The results of the Confirmatory Factor Analysis of the leader in culture and arts for student teachers found that the model was consistent with the empirical data, determined by the chi-square value ($\chi^2 = .04, df=1, p=0.835$), which were not different from 0 with statistic difference. The value of the goodness of fit index (GFI) was 1.000 and the value of the adjusted goodness of fit index (AGFI) was .999. The root mean square residual (RMR) was .000, indicating that the model was consistent with the empirical data.

Keywords Factor Analysis, Arts and Culture, Student Teachers

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ศิลปวัฒนธรรมเป็นการแสดงออกถึงการดำรงชีวิตของมนุษย์ในสังคม ในมิติทางด้านมานุษยวิทยาและสังคมวิทยา ได้ให้ความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมเป็นอย่างมาก เพราะสามารถใช้เป็นแบบแผนในการประพฤติปฏิบัติหรือแสดงออก ซึ่งความรู้สึกนึกคิดในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่สมาชิกในสังคมสามารถเข้าใจและซาบซึ้งร่วมกัน สามารถสะท้อนถึงความเจริญงอกงามและยังเป็นกรงล้อมให้ชีวิต อยู่ในขอบเขตถูกต้องเพราะศิลปวัฒนธรรมเกิดขึ้นสอดคล้องกับวิถีชีวิต ความรู้สึกนึกคิด ทศนคติ ความเชื่อค่านิยม และระเบียบแบบแผนอื่น ๆ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่มนุษย์จะต้องเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมของตนเอง เพื่อให้เข้าใจถึงชีวิตรักษา คุณค่า และสามารถรักษาความดีงามนั้นไว้ ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจ และเผยแพร่สู่สังคมอื่น ในขณะที่เดียวกันก็ต้องพัฒนาให้เจริญงอกงามถ่ายทอดอย่างต่อเนื่องกันไปในอนาคต (กฤษณา วงษาสันต์, 2542)

ศิลปวัฒนธรรมไทย เป็นภูมิปัญญาไทยที่สำคัญ แสดงให้เห็นถึงวิถีการดำรงชีวิตที่งดงามที่ได้รับการสืบทอด จากอดีตจนถึงปัจจุบัน เป็นผลงานที่สร้างขึ้นเพื่อความสวยงามก่อให้เกิดความสุขทางใจหรือเป็นผลผลิตของมนุษย์ที่แสดงถึงความเจริญงอกงาม ทั้งด้านวัตถุ แนวคิดจิตใจ วัฒนธรรมในท้องถิ่นจะเป็นเอกลักษณ์ของสังคมท้องถิ่นนั้น ๆ ศิลปวัฒนธรรมไทยคงอยู่ได้เพราะการเรียนรู้ของมนุษย์ตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน และสร้างสรรค์พัฒนาขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง

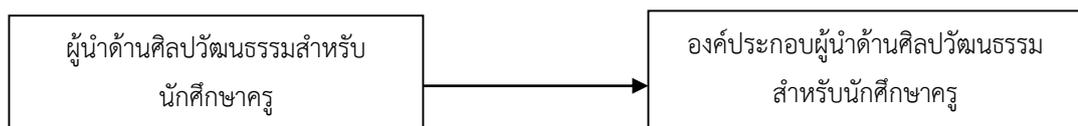
นักศึกษาครูเป็นเครือข่ายครูรุ่นใหม่ที่มีความสามารถสูงและมีบทบาทสำคัญในการสืบทอดศิลปวัฒนธรรมไทย ซึ่งถือเป็นมรดกของไทย และเป็นรากฐานของการดำเนินชีวิตของคนไทย เพื่อให้คนรุ่นหลังเห็นคุณค่า ทำให้เกิดการยอมรับหรือส่งเสริมให้ทุกคนเห็นคุณค่า ร่วมกันรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาติและของท้องถิ่น รวมถึงการรณรงค์ให้นักศึกษาตระหนักในความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมไทยว่าเป็นสิ่งที่ทุกคนต้องรับผิดชอบร่วมกันในการส่งเสริม สนับสนุน รักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมประจำชาติ และดำรงไว้ซึ่งความเป็นชาติไทย

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดเกี่ยวกับผู้นำศิลปวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษาเอาไว้ ดังเช่น ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2530: 293-297) ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาว่า ควรมีหน้าที่ในการศึกษา ค้นคว้าวิจัยทางด้านศิลปวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง และหลากหลาย เผยแพร่และให้บริการแก่ประชาชน ตลอดจนมีการสะสม เก็บรักษาอย่างต่อเนื่อง และ วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2534: 10-11) มีแนวคิดที่ สถาบันอุดมศึกษาควรมีหน้าที่สอน วิจัย จัดนิทรรศการ จัดกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับนิสิตนักศึกษา จัดพิพิธภัณฑ์ การเผยแพร่และให้บริการวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เช่น การจัดอบรม การจัดประชุม สัมมนา เป็นต้น ซึ่งอาจสรุปได้ว่า การดำเนินการภารกิจด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มีหลากหลายรูปแบบการดำเนินงาน ซึ่งอาจสรุปรูปแบบการดำเนินงานที่สำคัญ ๆ ได้แก่ 1. แนวคิดด้านการสอนศิลปวัฒนธรรม 2. แนวคิดด้านการวิจัยศิลปวัฒนธรรม 3. แนวคิดการบริการวิชาการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม 4. แนวคิดการจัดกิจกรรมนิสิตนักศึกษาด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และ 5. แนวคิดการบริหารจัดการด้านศิลปวัฒนธรรม

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้นำนักศึกษาครูที่ผ่านมาพบว่ามีกรวิจัยศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของกรรมการองค์กรนิสิตนักศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ กรรมการองค์กรนิสิตนักศึกษาจำนวน 488 คน จากสถาบันอุดมศึกษาทุกประเภท (สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ และสถาบันอุดมศึกษาเอกชน) พบว่า 1. สภาพปัจจุบันด้านภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของกรรมการองค์กรนิสิตนักศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 3 ประเภทมีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2. องค์ประกอบคุณลักษณะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของกรรมการองค์กรนิสิตนักศึกษาทั้งหมด 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) มีคุณธรรมและจริยธรรม 2) สร้างแรงจูงใจ 3) มีวิสัยทัศน์ 4) กล้าตัดสินใจ กล้าคิด พูด ทำ 5) มีทักษะในการ

สื่อสาร 6) ทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมาย และ 7) สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับทีมงาน ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ที่พิจารณาจากค่าสถิติค่าไค-สแควร์ (χ^2) มีค่าเท่ากับ 14.56 ($p = 0.15$, $df = 10$, $GFI = 0.99$, $AGFI = 0.99$, และ $SRMR = 0.01$) (ชัยวิทย์ ศรีจันทร์, สิริฉันท สิริกุล เดชพาหพงษ์, ปทีป เมธาคุณวุฒิ, 2559) ส่วน นิชาภัทร จาวีสูทร (2557) วิจัยสำรวจเปรียบเทียบความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างภาวะผู้นำด้านศิลปวัฒนธรรมสำหรับนิสิต สโมสรรนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และนำผลที่ได้มาสร้างรูปแบบเพื่อการฝึกอบรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำด้านศิลปวัฒนธรรมสำหรับนิสิต กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้ประกอบด้วยนิสิต สโมสรรนิสิต ปีการศึกษา 2557 จำนวน 181 คน ผลการศึกษา พบว่า นิสิตมีความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างภาวะผู้นำด้านศิลปวัฒนธรรมสำหรับนิสิตอยู่ในระดับมาก จากการสำรวจสามารถนำมาพัฒนารูปแบบเพื่อการฝึกอบรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำด้านศิลปวัฒนธรรมสำหรับนิสิตได้โดยมีหัวข้อเนื้อหา ดังนี้ 1. ความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำและบทบาทหน้าที่ของผู้นำ ในเรื่องต่าง ๆ ได้แก่ ความหมายของผู้นำ ความสำคัญของผู้นำ คุณสมบัติของผู้นำ คุณลักษณะของผู้นำที่ดี 2. ศิลปะการสื่อสารและการจูงใจ ในเรื่องต่าง ๆ ได้แก่ หลักการสื่อสาร กระบวนการสื่อสาร การสื่อสารด้วยน้ำเสียงและอารมณ์ คุณสมบัติของนักพูด วิธีการพูดจูงใจโน้มน้าวใจ 3. ความรู้ด้านการจัดการศิลปวัฒนธรรม นิสิตจำเป็นต้องมีความรู้ในการบริหารจัดการศิลปวัฒนธรรม ในเรื่องต่าง ๆ ได้แก่ ความรู้ด้านการจัดการศิลปวัฒนธรรม ความรู้ด้านการสร้างสรรค์และพัฒนาศิลปะภูมิปัญญาไทย ความรู้ด้านพหุวัฒนธรรม ความรู้ด้านวัฒนธรรม

ทั้งนี้จากการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมายังไม่พบการศึกษาค้นคว้าองค์ประกอบผู้นำด้านศิลปวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาครูที่มีองค์ประกอบที่ชัดเจน ซึ่งการกำหนดองค์ประกอบสำคัญเกี่ยวกับภาวะผู้นำนักศึกษาครูเป็นประเด็นที่มีความสำคัญในการช่วยกำหนดบทบาทของผู้นำที่ดีที่จะนำพาให้นักศึกษาเห็นพ้องไปในทิศทางเดียวกันเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมได้ ซึ่งการสร้างผู้นำศิลปวัฒนธรรมนั้นจะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญหลายอย่าง มีความแตกต่างจากภาวะผู้นำทั่วไป ทั้งนี้สถาบันอุดมศึกษาจึงต้องเข้าใจธรรมชาติและคุณลักษณะทางวัฒนธรรมของนักศึกษาในปัจจุบัน เพื่อเป็นแนวทางการสร้างแกนนำของนักศึกษาครูอันจะเป็นผู้นำในการชักจูงโน้มน้าวให้เพื่อนนักศึกษามีส่วนร่วมและตระหนักถึงความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมจึงเป็นสิ่งที่ผู้วิจัยให้ความสนใจศึกษา จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบผู้นำด้านศิลปวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาครู เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้มาเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้นำด้านศิลปวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาครูต่อไป

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

คำถามการวิจัย

องค์ประกอบผู้นำด้านศิลปวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาครูที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์

เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบผู้นำด้านศิลปวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาครู

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัย คือ นักศึกษาคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2563 ในภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้ จำนวน 11,231 คน

ตัวอย่างในการวิจัย คือ นักศึกษาคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ระดับปริญญาตรี ในภูมิภาคตะวันตก จำนวน 535 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) จำแนกเป็นตัวอย่างการวิเคราะห์ข้อมูลองค์ประกอบเชิงสำรวจ จำนวน 350 คน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน จำนวน 185 คน โดย กำหนดขนาดของตัวอย่างการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันจากแนวคิดการใช้สถิติวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (SEM) ที่ Hair et al. (2010) เสนอให้ใช้ตัวอย่างอย่างน้อยจำนวน 10 - 20 หน่วยต่อ 1 พารามิเตอร์ที่ต้องการประมาณค่า ในการวิจัยครั้งนี้พารามิเตอร์ที่ต้องการประมาณค่าจำนวน 8 พารามิเตอร์ ผู้วิจัยใช้ตัวอย่างจำนวน 20 หน่วยต่อ 1 พารามิเตอร์ ดังนั้น ขนาดตัวอย่างจึงควรมีจำนวนอย่างน้อย 160 คน ซึ่งเมื่อผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วพบว่าได้ขนาดตัวอย่างทั้งหมด 185 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามองค์ประกอบผู้นำด้านศิลปวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาครู โดยการสร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมองค์ประกอบ ซึ่งได้มาจากทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Checklist) และตอนที่ 2 เป็นองค์ประกอบผู้นำด้านศิลปวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาครู มีลักษณะเป็นมาตราประเมินค่า 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด จำนวน 50 ข้อ ผลการตรวจสอบคุณภาพความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พบว่ามีค่าเท่ากับ .67-1.00 ซึ่งผ่านเกณฑ์ .50 สอดคล้องกับเกณฑ์ของ ศิริชัย กาญจนวาสี (2548) กล่าวว่า ถ้าดัชนีความสอดคล้องของข้อกำหนดพฤติกรรม (IOC) มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ .50 แสดงว่า ข้อกำหนดพฤติกรรมนั้นเป็นตัวแทนลักษณะเฉพาะกลุ่มพฤติกรรมนั้น จากนั้นผู้วิจัยปรับแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญให้สมบูรณ์ในด้านความกระชับของภาษาและความซับซ้อนของข้อคำถาม จากนั้นนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) โดยใช้วิธีการประมาณค่าด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Alpha's Coefficient) พบว่ามีค่าเท่ากับ .88

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม การนำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้ไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักศึกษาครูในภูมิภาคตะวันตก โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 600 คน ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูล online ด้วย google form เนื่องจากเป็นวิธีการรวบรวมข้อมูลที่สะดวก รวดเร็ว และเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้ ดังที่ บุญรัตน์ แผลงสร (2565) กล่าวว่า แบบสอบถามออนไลน์ที่ได้รับการออกแบบและพัฒนาอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับปัญหาวิจัยและธรรมชาติของตัวอย่างการวิจัย จะช่วยให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบข้อมูลได้อย่างราบรื่น ไม่สับสน และตรงกับสภาพความเป็นจริงของผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด และ พิชรภรณ์ สุนทรวิบูลย์ (2561) กล่าวถึงข้อดีของการใช้แบบวัดดิจิทัลด้วยเทคโนโลยีกลุ่มเมฆว่าเข้าถึงได้ง่ายและรวดเร็ว ส่งต่อผ่านสื่อสังคมออนไลน์ได้อย่างรวดเร็ว ประหยัดงบประมาณในการจัดพิมพ์แบบวัด ค่าตอบแทนผู้เก็บข้อมูล และค่าตอบแทนผู้บันทึกข้อมูล ไม่มีข้อจำกัดในเรื่องเวลา สถานที่และระยะทาง สามารถจัดเก็บข้อมูลได้จำนวนมาก นำข้อมูลมาวิเคราะห์ได้ทันทีจากระบบการจัดเก็บข้อมูล ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถตอบได้ตามเวลาที่สะดวก สร้างได้ง่ายไม่ต้องมีพื้นที่จัดเก็บ ไม่มีค่าใช้จ่าย และสามารถนำข้อมูลไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมทางสถิติสำเร็จรูปได้ทันที

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) องค์ประกอบผู้นำด้านศิลปวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาครู โดยวิเคราะห์องค์ประกอบแบบส่วนประกอบสำคัญ (Principle Component Analysis) และหมุนแกนแบบมุมฉาก (Orthogonal) โดยวิธีแวนริแมกซ์ (Varimax Method) โดย (1) สกัดองค์ประกอบ โดยพิจารณาค่าไอเกน

(Eigen Value) มากกว่าหรือเท่ากับ 1.00 (2) การหมุนแกน โดยหมุนแกนแบบมุมฉาก (Orthogonal) โดยวิธีแวนิแมกซ์ (Varimax Method) และพิจารณาเลือกองค์ประกอบที่มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ .50 และ (3) ตั้งชื่อองค์ประกอบ

2. วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้โปรแกรมลิสเรล (LISREL)

ผลการวิจัย

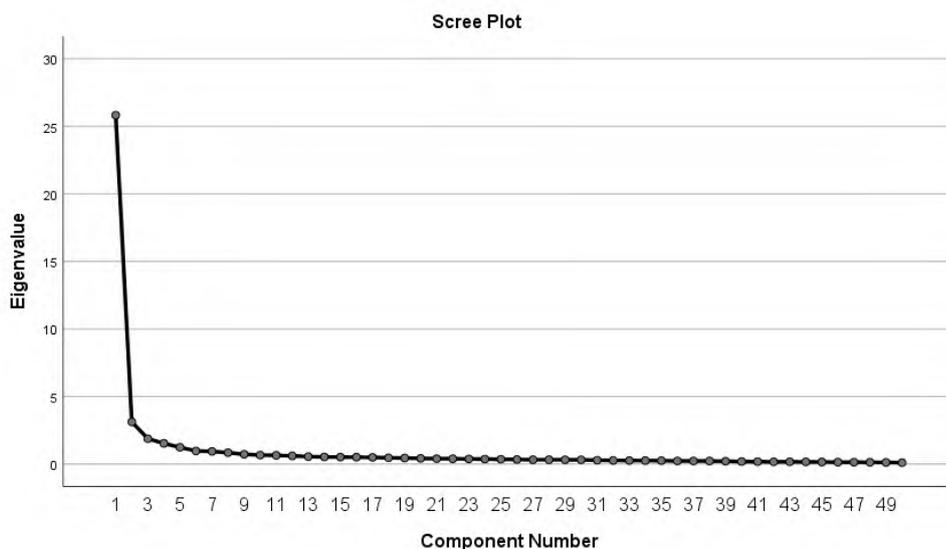
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจผู้นำด้านศิลปวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาครู

ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจผู้นำด้านศิลปวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาครู

ตารางที่ 1 จำนวนองค์ประกอบ ค่าไอเกน ค่าร้อยละของความแปรปรวน และค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมในแต่ละองค์ประกอบผู้นำด้านศิลปวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาครู

องค์ประกอบ	ค่าไอเกน	ร้อยละของความแปรปรวน	ร้อยละของความแปรปรวนสะสม
1	25.83	51.65	51.65
2	3.11	6.23	57.88
3	1.87	3.74	61.61
4	1.53	3.05	64.67
5	1.23	2.47	67.14

จากตารางที่ 1 พบว่า เมื่อพิจารณาค่าไอเกน (Eigen Value) ตั้งแต่ 1.00 ขึ้นไป จะได้จำนวน 5 องค์ประกอบ เมื่อพิจารณาทั้ง 5 องค์ประกอบ พบว่า ความแปรปรวนสะสมเท่ากับร้อยละ 67.14 ของความแปรปรวนทั้งหมด ทั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการหมุนแกนแบบมุมฉาก (Orthogonal Rotation) ด้วยวิธีแวนิแมกซ์ (Varimax Method) พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบภายหลังการหมุนแกนแบบมุมฉาก (Orthogonal Rotation) ด้วยวิธีแวนิแมกซ์ (Varimax Method) ในตัวแปรที่อยู่ในเกณฑ์ คือมีค่า Loading มากกว่า .50 และมีตัวแปรอย่างน้อย 3 ตัวแปรในองค์ประกอบจำนวน 4 องค์ประกอบ จากนั้นผู้วิจัยได้วิเคราะห์องค์ประกอบจากการพิจารณาโดยใช้ Scree test ดังแผนภาพ 2

ภาพ 2 Scree test องค์ประกอบผู้นำด้านศิลปวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาครู

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจทั้ง 4 องค์ประกอบมี ดังนี้

ตารางที่ 2 องค์ประกอบที่ 1

ตัวแปร (ข้อ)	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
27	ข้าพเจ้าสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม	.54
32	ข้าพเจ้ามีความเชื่อเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม	.59
33	ข้าพเจ้ามีความมุ่งมั่นทุ่มเทเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม	.73
34	ข้าพเจ้ามีความตั้งใจในการถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรม	.76
35	ข้าพเจ้าสามารถเป็นผู้นำด้านศิลปวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ	.77
36	ข้าพเจ้าแสวงหาความรู้เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมอย่างสม่ำเสมอ	.74
37	ข้าพเจ้าสามารถบริหารจัดการด้านศิลปวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี	.80
38	ข้าพเจ้าสามารถดำเนินการตามแผนด้านศิลปวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ	.78
39	ข้าพเจ้าสามารถเรียนรู้และปรับตัวในการจัดการเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม	.64
40	ข้าพเจ้าสามารถประเมินผลเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ	.72
41	ข้าพเจ้ามีการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ด้านศิลปวัฒนธรรม	.69
42	ข้าพเจ้าสามารถใช้วิธีการที่หลากหลายในการพัฒนาทางศิลปวัฒนธรรม	.75
43	ข้าพเจ้าสามารถสื่อสารเพื่อพัฒนาทางศิลปวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ	.74
44	ข้าพเจ้าสามารถปรับปรุงวิธีการถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ	.76
45	ข้าพเจ้าสามารถพัฒนาศิลปวัฒนธรรมได้อย่างละเอียดลึกซึ้ง	.76
46	ข้าพเจ้าสามารถพัฒนาวิธีการในการติดต่อและสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น	.58
47	ข้าพเจ้าสามารถพัฒนาแนวทางในการถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมได้	.74
48	ข้าพเจ้าสามารถพัฒนาด้านพฤติกรรมการถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมได้	.75
49	ข้าพเจ้าสามารถพัฒนาวิธีการสื่อสารถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมได้	.75
ค่าไอเกน (Eigen Value)		25.83
ค่าร้อยละของความแปรปรวน		51.65

จากตารางที่ 2 พบว่า องค์ประกอบที่ 1 มีจำนวน 19 ตัวแปร มีน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง .54 ถึง .80 และมีค่าไอเกนเท่ากับ 25.83 ตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “อุดมการณ์และการพัฒนาศิลปวัฒนธรรม”

ตารางที่ 3 องค์ประกอบที่ 2

ตัวแปร (ข้อ)	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
11	ข้าพเจ้ามีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	.65
12	ข้าพเจ้ามีเทคนิคการพูดโน้มน้าวจิตใจ	.58
13	ข้าพเจ้ามีความคิดคล่องแคล่วทางด้านการเชื่อมโยงสัมพันธ์	.61
14	ข้าพเจ้ามีความคิดในรายละเอียดเป็นขั้นตอน สามารถอธิบายให้เห็นภาพชัดเจน	.69
15	ข้าพเจ้ามีความประณีตในความคิดสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีคุณภาพ	.67

ตัวแปร (ข้อ)	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
16	ข้าพเจ้าสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ	.63
17	ข้าพเจ้าสามารถแสวงหาข้อบกพร่องและพยายามปรับปรุงให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ	.55
19	ข้าพเจ้าสามารถมองหาคำตอบได้อย่างรอบด้าน	.53
20	ข้าพเจ้าสามารถมองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ การขยายขอบเขตความคิดออกไปจากกรอบความคิดเดิมที่มีอยู่สู่ความคิดใหม่ ๆ ที่ไม่เคยมีมาก่อน	.63
23	ข้าพเจ้าสามารถวางแผนได้อย่างมีคุณภาพ	.50
ค่าไอเกน (Eigen Value)		3.11
ค่าร้อยละของความแปรปรวน		6.23

จากตารางที่ 3 พบว่า องค์ประกอบที่ 2 มีจำนวน 10 ตัวแปร มีน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง .50 ถึง .69 และมีค่าไอเกนเท่ากับ 3.11 ตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “ความคิดสร้างสรรค์”

ตารางที่ 4 องค์ประกอบที่ 3

ตัวแปร (ข้อ)	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
21	ข้าพเจ้าสามารถสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดี	.79
24	ข้าพเจ้าสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่น	.77
25	ข้าพเจ้าสามารถบริหารงานแบบยืดหยุ่น	.51
26	ข้าพเจ้าสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้	.75
28	ข้าพเจ้าสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีด้านพฤติกรรม	.60
29	ข้าพเจ้าสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีด้านประชาธิปไตย	.60
30	ข้าพเจ้าสามารถสื่อสารในที่ประชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ	.57
50	ข้าพเจ้าสามารถพัฒนาความสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่น	.58
ค่าไอเกน (Eigen Value)		1.87
ค่าร้อยละของความแปรปรวน		3.74

จากตารางที่ 4 พบว่า องค์ประกอบที่ 3 มีจำนวน 8 ตัวแปร มีน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง .51 ถึง .79 และมีค่าไอเกนเท่ากับ 1.87 ตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การเป็นแบบอย่างที่ดี”

ตารางที่ 5 องค์ประกอบที่ 4

ตัวแปร (ข้อ)	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
1	ข้าพเจ้ามีความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำ	.59
2	ข้าพเจ้ามีความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของผู้นำ	.58
3	ข้าพเจ้ามีความรู้ด้านการสร้างมนุษยสัมพันธ์ของผู้นำ	.50
4	ข้าพเจ้ามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม	.66
5	ข้าพเจ้ามีความรู้เกี่ยวกับความหลากหลายทางศิลปวัฒนธรรม	.67
6	ข้าพเจ้ามีทัศนคติในทางที่ดีต่อศิลปวัฒนธรรม	.70
7	ข้าพเจ้ามีค่าความนิยมในทางที่ดีต่อศิลปวัฒนธรรม	.70
8	ข้าพเจ้ามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบพฤติกรรมทางศิลปวัฒนธรรม	.51
9	ข้าพเจ้ามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความแตกต่างทางศิลปวัฒนธรรม	.64
10	ข้าพเจ้ามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำในสถานการณ์ที่หลากหลาย	.63
ค่าไอเกน (Eigen Value)		1.53
ค่าร้อยละของความแปรปรวน		3.05

จากตารางที่ 5 พบว่า องค์ประกอบที่ 4 มีจำนวน 10 ตัวแปร มีน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง .50 ถึง .70 และมีค่าไอเกนเท่ากับ 1.53 ตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “ทัศนคติ ความรู้ ความเข้าใจ”

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดผู้นำด้านศิลปวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาครู

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโดยใช้ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน พบว่าตัวแปรที่บ่งชี้องค์ประกอบผู้นำด้านศิลปวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาครู (LDCULT) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ .756 - .818 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกคู่ ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเป็นความสัมพันธ์ทางบวกขนาดปานกลางถึงสูง ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์สูงสุดคือความคิดสร้างสรรค์ (CRET) กับการเป็นแบบอย่างที่ดี (ROLE) และตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันต่ำที่สุดคือความคิดสร้างสรรค์ (CRET) กับทัศนคติ ความรู้ ความเข้าใจ (AKC) เมื่อพิจารณาค่า KMO = .866 และค่า Bartlett's Test of Sphericity = 623.813, df = 6, p=.000 แสดงว่าตัวแปรอุดมการณ์และการพัฒนาศิลปวัฒนธรรม (IDEO) ความคิดสร้างสรรค์ (CRET) การเป็นแบบอย่างที่ดี (ROLE) และทัศนคติ ความรู้ ความเข้าใจ (AKC) มีความสัมพันธ์กันมากพอที่จะนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบ รายละเอียดดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างตัวแปรในองค์ประกอบผู้นำด้านศิลปวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาครู

ตัวแปร	IDEO	CRET	ROLE	AKC
อุดมการณ์และการพัฒนาศิลปวัฒนธรรม (IDEO)	1.000			
ความคิดสร้างสรรค์ (CRET)	.808**	1.000		
การเป็นแบบอย่างที่ดี (ROLE)	.804**	.818**	1.000	
ทัศนคติ ความรู้ ความเข้าใจ (AKC)	.759**	.756**	.759**	1.000
Mean	3.658	3.697	3.949	3.825
Std. Deviation	0.719	0.656	0.675	0.643

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy = .866
Bartlett's Test of Sphericity. Approx. Chi-Square = 623.813, df = 6, p=.000

**p<.01

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดองค์ประกอบผู้นำด้านศิลปวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาครูพบว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์พิจารณาได้จากค่าไค-สแควร์ ($\chi^2 = .04$, df=1, p=0.835) ซึ่งแตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญ ค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ 1.000 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ .999 และค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือ (RMR) มีค่าเท่ากับ .000 แสดงว่าโมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

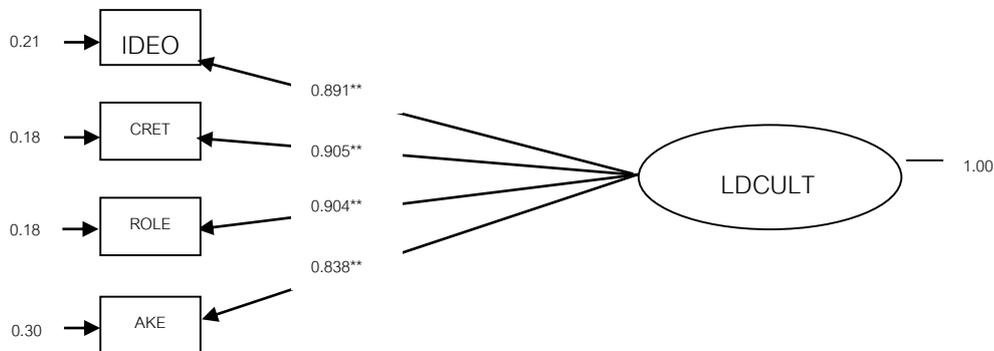
ค่าน้ำหนักองค์ประกอบคะแนนมาตรฐาน (B) ของตัวแปรทั้งหมดมีค่าเป็นบวก มีขนาดตั้งแต่ .838 ถึง .905 และเมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (b) ของตัวแปรพบว่าค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกตัว ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักความสำคัญมากที่สุดคือ ความคิดสร้างสรรค์ (CRET) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ .905 และมีความผันแปรร่วมกับผู้นำด้านศิลปวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาครูร้อยละ 81.9 รองลงมาคือ การเป็นแบบอย่างที่ดี (ROLE) และอุดมการณ์และการพัฒนาศิลปวัฒนธรรม (IDEO) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ .904 และ .891 และมีความผันแปรร่วมกับความเชื่อในประสิทธิภาพของตน ร้อยละ 81.6 และ 79.4 ตามลำดับ ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานน้อยที่สุด คือ ทัศนคติ ความรู้ ความเข้าใจ (AKC) และมีความผันแปรร่วมกับผู้นำด้านศิลปวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาครู ร้อยละ 70.1 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าตัวแปรเหล่านี้เป็นตัวแปรที่สำคัญขององค์ประกอบด้านศิลปวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาครู ดังนี้

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดองค์ประกอบผู้นำด้านศิลปวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาครู

ตัวแปร	น.น.องค์ประกอบ		t	R ²	สปส.คะแนน องค์ประกอบ
	b (SE)	B			
IDEO	.641(.042)	.891	15.153**	.794	.364
CRET	.594 (.038)	.905	15.644**	.819	.480
ROLE	.610 (.039)	.904	15.601**	.816	.459
AKC	.539 (.039)	.838	13.664**	.701	.257

Chi-square = .04, df = 1, P-value = .835, GFI = 1.000, AGFI = .999, RMR = .000, RMSEA = .000

** p<.01

ภาพ 3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดผู้นำด้านศิลปวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาครู

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัยที่พบว่าองค์ประกอบผู้นำด้านศิลปวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาครู ประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 1 มีจำนวน 19 ตัวแปร มีน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง .54 ถึง .80 และมีค่าไอเกนเท่ากับ 25.83 ตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “อุดมการณ์และการพัฒนาศิลปวัฒนธรรม” แสดงให้เห็นว่าผู้นำด้านศิลปวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาครู ควรมีความมุ่งมั่นทุ่มเท ตั้งใจถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรม เป็นผู้นำด้านศิลปวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ แสวงหาความรู้เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมอย่างสม่ำเสมอ บริหารจัดการ และดำเนินการตามแผนด้านศิลปวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ อุดมการณ์ของผู้นำอันมุ่งมั่นเป็นสิ่งที่ชี้นำไปสู่ความสำเร็จ ไม่เว้นแม้แต่ในแง่มุมมองด้านศิลปวัฒนธรรม ดังเช่นที่ ฤทธิณันท์ เชื้อทอง และ รุจิระ โรจนประภายนต (2560) ได้กล่าวถึงอุดมการณ์ว่าคือระบบความคิดที่ชี้นำพฤติกรรมของคนในสังคม มีส่วนในการเชื่อมโยงความหลากหลายของบุคคลกับสังคมเข้าไว้ด้วยกัน ถือเป็นกรอบความคิดที่ซับซ้อนนำสร้างขึ้นเพื่อเป็นกลไกในการควบคุมสังคมผ่านการหล่อหลอมขัดเกลาโดยสถาบันต่าง ๆ ทำให้สิ่งสร้างทางสังคมทั้งหมดดูเป็นธรรมชาติ ในฐานะความจริง ดังนั้น อุดมการณ์อันมุ่งมั่นนี้เองจะทำหน้าที่เป็นจุดเริ่มต้นกลไกสำคัญโดยใช้การมีส่วนร่วมของคนในทุกระดับของหน่วยงานสถาบันต่าง ๆ เช่น คณะ ภาควิชา องค์กรนักศึกษา และวัฒนธรรม เป็นตัวแทนในการหล่อหลอมให้สมาชิกยอมรับอุดมการณ์หลัก อันนำไปสู่ความร่วมมือร่วมใจในการพัฒนา สามารถเข้าถึง และสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมได้ ดังเช่นผลการวิจัยของ นิชาภัทร จาวีสูตร (2557) ที่พบว่า นิสิตมีความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างภาวะผู้นำด้านศิลปวัฒนธรรมสำหรับนิสิตอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำ

ซึ่งเป็นการใช้บุคคลที่มีบทบาทความสำคัญ มีอิทธิพลต่อผู้อื่น ช่วยเสริมสร้างความแน่นแฟ้นจากความสัมพันธ์และวัฒนธรรมที่ดีในองค์กร สร้างความเข้าใจและการเห็นพ้องต้องกันอันจะนำไปสู่เป้าหมายและความสำเร็จได้ จึงเป็นการสนับสนุนว่าองค์ประกอบด้านอุดมการณ์และการพัฒนาศิลปวัฒนธรรมเป็นองค์ประกอบสำคัญสำหรับผู้นำด้านศิลปวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาคู

2. สำหรับองค์ประกอบที่ 2 มีจำนวน 10 ตัวแปร มีน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง .50 ถึง .69 และมีค่าไอเกนเท่ากับ 3.11 ตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “ความคิดสร้างสรรค์” ทั้งนี้เนื่องจากศิลปวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มีความเป็นพลวัต มีการเปลี่ยนแปลง การที่ผู้นำนักศึกษามีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความคิดคล่องแคล่วทางการเชื่อมโยงสัมพันธ์สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีคุณภาพ แสวงหาข้อบกพร่องและพยายามปรับปรุงให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ ตลอดจนขยายขอบเขตความคิดออกไปจากกรอบความคิดเดิมที่มีอยู่สู่ความคิดใหม่ ๆ ที่ไม่เคยมีมาก่อน ดังแนวคิดของ Torrance (1962: 16) ที่กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการแก้ปัญหา ด้วยความคิดอย่างลึกซึ้งที่นอกเหนือไปจากลำดับขั้นของการคิดอย่างปกติธรรมดา อันเป็นลักษณะภายในของตัวบุคคลที่จะคิดหลายแง่หลายมุม ผสมผสานจนได้ผลผลิตใหม่ ซึ่งความคิดสร้างสรรค์นี้เองนับเป็นจุดก่อกำเนิดการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ด้านวัฒนธรรมปรับเปลี่ยนตามยุคสมัยอันเป็นสิ่งที่ผู้นำนักศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรมพึงมี ดังเช่นที่ สุพัตรา สุภาพ (2540) กล่าวว่า วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่สร้างขึ้นโดยมนุษย์ ซึ่งมนุษย์จะเป็นผู้สร้าง ทะนุบำรุง ถ่ายทอด และเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม มีวิธีการเรียนรู้รับช่วงสืบต่อกันมาและสร้างสรรค์เพิ่มเติมได้

3. สำหรับองค์ประกอบที่ 3 มีจำนวน 8 ตัวแปร มีน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง .51 ถึง .79 และมีค่าไอเกนเท่ากับ 1.87 ตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การเป็นแบบอย่างที่ดี” แสดงให้เห็นว่าผู้นำนักศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรมต้องสามารถสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ เป็นแบบอย่างที่ดีด้านพฤติกรรมด้านประชาธิปไตย สามารถสื่อสารในที่ประชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงสามารถพัฒนาความสัมพันธ์อันดีต่อผู้อื่นได้ ทั้งนี้การเป็นแบบอย่างที่ดีเป็นองค์ประกอบสำคัญของผู้ที่จะเป็นครูในอนาคต การดำรงตนอยู่ในกรอบของคุณธรรมศีลธรรมอันดีงาม เป็นแบบอย่างให้กับลูกศิษย์ อีกทั้งสำหรับผู้นำแล้วควรต้องมีคุณสมบัติเป็นผู้ที่มีความสามารถในการสื่อสาร (Effectively Communicate) มีความสามารถในการรับฟัง และเป็นแบบอย่างที่ดีได้ (Be a Model) (Timm and Peterson, 2000) มีคุณลักษณะด้านสังคม มีความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น เข้าสังคมได้ดี เป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพการณ์ต่าง ๆ ได้ดี ช่วยเหลือสังคม มุ่งประโยชน์ส่วนรวมเหนือประโยชน์ตน (สมบูรณ์ ศิริสรหรือริฎ, 2547: 60-61)

4. องค์ประกอบที่ 4 มีจำนวน 10 ตัวแปร มีน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง .50 ถึง .70 และมีค่าไอเกนเท่ากับ 1.53 ตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “ทัศนคติ ความรู้ ความเข้าใจ” แสดงให้เห็นว่าผู้นำนักศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรมควรมีความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำ บทบาทหน้าที่ การสร้างมนุษยสัมพันธ์ของผู้นำ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม ความรู้เกี่ยวกับความหลากหลายทางศิลปวัฒนธรรม มีทัศนคติและมีความนิยมในทางที่ดีต่อศิลปวัฒนธรรม มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบพฤติกรรมทางศิลปวัฒนธรรม ความแตกต่างทางศิลปวัฒนธรรม ภาวะผู้นำในสถานการณ์ที่หลากหลาย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ณิชภัทร จาวีสูตร (2557) ที่พบว่า ผลจากการสำรวจพัฒนารูปแบบเพื่อการฝึกอบรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำด้านศิลปวัฒนธรรมสำหรับนิสิตได้โดยมีหัวข้อเนื้อหา ดังนี้ 1. ความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำและบทบาทหน้าที่ของผู้นำในเรื่องต่าง ๆ ได้แก่ ความหมายของผู้นำ ความสำคัญของผู้นำ คุณสมบัติของผู้นำ คุณลักษณะของผู้นำที่ดี 2. ศิลปะการสื่อสารและการจูงใจในเรื่องต่าง ๆ ได้แก่ หลักการสื่อสาร กระบวนการสื่อสาร การสื่อสารด้วยน้ำเสียงและอารมณ์ คุณสมบัติของนักพูด วิธีการพูดจูงใจโน้มน้าวใจ 3. ความรู้ด้านการจัดการศิลปวัฒนธรรม นิสิตจำเป็นต้องมีความรู้ในการจัดการศิลปวัฒนธรรม ความรู้ด้านการสร้างสรรค์ และพัฒนาศิลปะภูมิปัญญาไทย ความรู้ด้านพฤกษศาสตร์ ความรู้ด้านวัฒนธรรม

5. จากผลการวิจัยที่พบว่าองค์ประกอบผู้นำด้านศิลปวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาครู ประกอบด้วย องค์ประกอบด้านอุดมการณ์และการพัฒนาศิลปวัฒนธรรม ความคิดสร้างสรรค์ การเป็นแบบอย่างที่ดี และทัศนคติ ความรู้ความเข้าใจ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับลักษณะบุคลิกภาพ (Personality Trait) ความสามารถ (Abilities) และทักษะทางสังคม (Social Skills) สอดคล้องกับทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) ของเบอร์น โดยองค์ประกอบของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงประกอบไปด้วยองค์ประกอบเฉพาะ 4 ประการ 1) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (Idealized Influence or Leadership : II or CL) หมายถึง การที่ผู้นำประพฤติตัวเป็นแบบอย่างหรือเป็นโมเดลสำหรับผู้ตาม ผู้นำจะเป็นที่ยกย่อง เคารพ นับถือ ศรัทธา ไว้วางใจและทำให้ผู้ตามเกิดความภาคภูมิใจเมื่อได้ร่วมงานกัน ผู้ตามจะพยายามประพฤติ ปฏิบัติเหมือนกับผู้นำ และต้องการเลียนแบบผู้นำของเขา 2) การสร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration Motivation : IM) หมายถึง การที่ผู้นำประพฤติในทางที่จูงใจให้เกิดแรงบันดาลใจกับผู้ตาม 3) การกระตุ้นทางปัญญา (Intellectual Stimulation : IS) หมายถึง การที่ผู้นำมีการกระตุ้นผู้ตามให้ตระหนักถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในหน่วยงาน ทำให้ผู้ตามมีความต้องการหาแนวทางใหม่มาแก้ปัญหาในหน่วยงาน เพื่อหาข้อสรุปใหม่ที่ดีกว่าเดิม เพื่อทำให้เกิดสิ่งใหม่และสร้างสรรค์ ที่จะตระหนักและแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง และ 4) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (Individualized Consideration : IC) ผู้นำจะมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบุคคลในฐานะเป็นผู้นำในการดูแลเอาใจใส่ผู้ตามเป็นรายบุคคล และทำให้ผู้ตามรู้สึกมีคุณค่าและมีความสำคัญ ผู้นำจะเป็นโค้ช (Coach) และเป็นที่ปรึกษา (Advisor) ของผู้ตามแต่ละคน เพื่อการพัฒนาผู้ตาม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบที่ได้ สามารถนำไปออกแบบกิจกรรมหรือสอดแทรกในหลักสูตรเพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีคุณลักษณะผู้นำด้านศิลปวัฒนธรรม โดยเป็นการให้ทั้งความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ อาทิ ปลูกฝังค่านิยมทางด้านศิลปวัฒนธรรม การเป็นต้นแบบทางด้านวัฒนธรรม เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศของสถาบันการศึกษาในด้านศิลปวัฒนธรรม เพื่อเป็นต้นแบบในการกำหนดแนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะผู้นำด้านศิลปวัฒนธรรมที่เหมาะสมกับแต่ละบริบทต่อไป
2. ควรมีการศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของสถาบันการศึกษาในการส่งเสริมให้นักศึกษามีคุณลักษณะผู้นำด้านศิลปวัฒนธรรม

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณา วงษาสันต์. (2542). วิถีไทย. กรุงเทพฯ: เจริญเวฟเอ็ดดูเคชั่น
- ณิชาภัทร จาวิสูตร. (2557). "การสำรวจความต้องการจำเป็นเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำด้านศิลปวัฒนธรรม สำหรับนิสิต สโมสรนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ". สถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ธัญวิทย์ ศรีจันทร์, สิริฉันทน์ สติกรกุล, เตชพาหพงษ์, และปทีป เมธาคณวุฒิ. (2559). การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของกรรมการองค์การนิสิตนักศึกษา. *วารสารวิธีวิทยาการวิจัย*. ปีที่ 29 ฉบับที่ 2. (พฤษภาคม-สิงหาคม 2559).
- บุญรัตน์ แผลงสร. (2565). เครื่องมือการวิจัยทางสังคมศาสตร์: แบบสอบถามออนไลน์. *วารสารการวัดผลการศึกษา*. ปีที่ 39 ฉบับที่ 105. มกราคม-มิถุนายน 2565: 28-38.

- พัชรภรณ์ สุนทรวิบูลย์. (2561). แนวคิดการสร้างแบบวัดด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล. *วารสารการวัดผลการศึกษา*. ปีที่ 35 ฉบับที่ 97. มกราคม-มิถุนายน 2561: 10-21.
- ไพฑูริย์ สินลารัตน์. (2530). การอุดมศึกษากับสังคมไทย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฤทธิณันท์ เชื้อทอง และ รุจิระ โรจนประภายนต. (2560). ค่านิยม อุดมการณ์ และรูปแบบการสื่อสารที่แสดงถึงลักษณะทางวัฒนธรรมของคนไทย. *บทความวิชาการ. วารสารนิคัฎภาษาและการสื่อสาร*. Vol. 21 No. 29
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2534, มีนาคม-เมษายน). “มหาวิทยาลัยกับการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม”, *สารพัฒนาคณาจารย์*. 4(2): 10.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2548). ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- สมบูรณ์ ศิริสรธริรัญ. (2547). “การพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของคณาบดี”. *วิทยานิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษาจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย*.
- สุพัตรา สุภาพ. (2540). *สังคมวิทยา*. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J. & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate Data Analysis* (7th ed.). Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall
- Timm and Peterson. (2000). *People at Work: Human Behavior in Organizations*. South-Torrance, E. P. (1962). *Guiding Creative Talent*. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall. Western College Pub.